

**HRVATSKA RADIO TELEVIZIJA
REDAKCIJA EMISIJE
„DOBRO JUTRO, HRVATSKA“
n/r glavnog urednika**

Predmet: Priopćenje na „Zahtjev za objavu ispravka netočnih informacija u emisiji „Dobro jutro, Hrvatska“ na HRT-HTV 1 programu dana 16.05.2018. godine“, objavljen u emisiji „Dobro jutro, Hrvatska“ dana 25. svibnja 2018. godine

Poštovani,

Na početku ovog našeg obraćanja željeli bismo Vam se još jednom zahvaliti na pozivu za gostovanje u emisiji „Dobro jutro, Hrvatska“ na HTV1 u srijedu, 16. svibnja 2018. godine, povodom obilježavanja međunarodnog Dana celijakije.

No, nažalost, ne veseli nas razlog ovog obraćanja, a to je nužnost reagiranja na „Zahtjev za objavu ispravka netočnih informacija u emisiji „Dobro jutro, Hrvatska“ na HRT-HTV 1 programu dana 16.05.2018. godine“, koji je upućen od strane gđe. Ružice Lah, predsjednice Hrvatskog društva za celijakiju, a koji zahtjev je objavljen u emisiji „Dobro jutro, Hrvatska“ na HTV1 u petak, 25. svibnja 2018. godine.

Udruga CeliVita – Život s celijakijom osnovana je sredinom 2014. godine s ciljem promicanja i podizanja svijesti o celijakiji, alergiji na pšenicu i osjetljivosti na gluten; s ciljem podizanja kvalitete i sigurnosti života i zdravlja osoba oboljelih od celijakije, promoviranja njihovih prava, a posebice prava na jedini lijek kod osoba oboljelih od celijakije, a to je stroga i doživotna bezglutenska dijeta. Sjedište udruge je u Zagrebu, no svoje članove imamo diljem Republike Hrvatske.

U skoro četiri godine aktivnog djelovanja udruge iza sebe imamo nekoliko uspješno odrađenih projekata s kojima smo aplicirali (i dobili sredstva) na natjecajima koji se financiraju iz sredstava Grada Zagreba, te grada Osijeka i Osječko-baranjske županije. Uspješno smo organizirali i održali samostalna predavanja ili predavanja u suradnji s Gradskim uredom za zdravstvo Grada Zagreba, Hrvatskom gospodarskom komorom, Hrvatskim društvu za pedijatrijsku gastroenterologiju, hepatologiju i prehranu, liječnicima Klinike za dječju bolesti Zagreb, te drugim udrugama i zdravstvenim stručnjacima.

S posebnim ponosom ističemo projekt „Podizanje svijesti o celijakiji kod djece vrtićke i školske dobi“, koji se sastojao od osmišljavanja i pripreme edukativnih materijala/priručnika za djecu vrtićkog i osnovnoškolskog uzrasta, a cilj projekta jest edukacija i senzibilizacija bliže okoline djece oboljele od celijakije u vrtićima i školama koje ta djeca pohađaju, te projekt „Stvaranje preduvjeta za implementaciju striktno bezglutenske dijeta u zagrebačkim vrtićima i osnovnim školama“, provedbom kojeg projekta bi se djeci oboljeloj od celijakije omogućilo njihovo osnovno ljudsko i

ustavno pravo - pravo na hranu i jedini lijek, prevenirale se mnoge potencijalne zdravstvene komplikacije, a oboljeloj djeci bi se osigurao normalan psihološki razvoj i neometana socijalizacija.

Sve ovo navodimo iz razloga kako bismo Vam predočili da udruga CeliVita – Život s celijakijom nije udruga nekompetentnih i neodgovornih građana, nego udruga koja u svom radu i aktivnostima ima uporište i podršku vrsnih stručnjaka iz područja medicine, nutricionizma i psihologije, te pitanju celijakije pristupamo multidisciplinarno, uzimajući u obzir sve aspekte nužne za sveobuhvatan i kompetentan pristup oboljelome i lakši život s bolešću kakva je celijakija. Izjave, pisane materijale koje kao udruga dijelimo novim članovima, tekstove koje objavljujemo na društvenim mrežama udruge ili u medijima, su materijali koji su dobiveni od stručnjaka specijalista gastroenterologije i/ili su prošli njihovu stručnu recenziju. Niti jedna izjava, izašla u javnost, a koja zalazi u domenu liječničke struke ili je vezana uz pitanje postavljanja dijagnoze celijakije, nije produkt samovoljne interpretacije članova, nego citirana ili autorizirana od strane liječnika.

Stoga, s punom kompetencijom navodimo da:

1. Navod gđe. Lah, „...da nije točno da je celijakija bolest crijeva...“, zaključak je koji je izvučen iz konteksta cijele izjave gđe. Amalije Jurjević Delišimunović o tome što je celijakija. Kada se cijela izjava gđe Amalije Jurjević Delišimunović poslušala od početka do kraja (*celijakija je kronična, doživotna, upalna, autoimuna bolest tankog crijeva koja nastaje kao posljedica imunološkog odgovora na gluten. Unos glutena dovodi do oštećenja sluznice tankog crijeva čime se smanjuje apsorpcijska površina tankog crijeva, što dovodi do malapsorpcije makro i mikronutrijenata, što pak dovodi do tipičnih crijevnih i vancrijevnih manifestacija celijakije.*), nedvosmisleno proizlazi upravo ono što gđa. Lah želi reći, odnosno da je to sistemska bolest mnogih organskih sustava.

U prilog tvrdnji da je opis bolesti, kako je to navela gđa. Amalija Jurjević Delišimunović, točan ide članak objavljen u službenom recenziranom časopisu Hrvatskoga pedijatrijskog društva i Hrvatskoga društva za školsku i sveučilišnu medicinu, Paediatrica Croatica (www.hpps.com.hr/sites/default/files/Dokumenti/2014/PDF/Dok38.pdf), definicija celijakije preuzeta iz vodiča Europskog društva za dječju gastroenterologiju, hepatologiju i prehranu (ESPGHAN) za dijagnosticiranje celijakije koji kaže da je celijakija imunološki posredovana sistemska bolest koju uzrokuje gluten u genetski predisponiranih osoba koju karakteriziraju prisutnost različitih kliničkih slika ovisnih o glutenu, za celijakiju specifična protutijela, HLA DQ2 ili DQ8 heterodimer i enteropatija (bolest tankog crijeva), mnogi drugi stručni članci, ali i sama definicija celijakije koju Hrvatsko društvo za celijakiju, kojem je gđa. Ružica Lah predsjednica, navodi u svojim materijalima „...a nije li to možda celijakija???: „...Celijakija ili glutenska enteropatija nesnošljivost je organizma na gluten, bjelančevinu pšenice, ječma i raži. Autoimuna je, doživotna, najčešća kronična gastroenterološka bolest...“

Mišljenja smo da je prigovor gđe. Lah u potpunosti izvučen iz konteksta cijele izjave i pogrešno prezentiran, te kao takav neutemeljen i neargumentaran, iznesen samo radi rušenja kredibiliteta i kompetencija udruge CeliVita, jer iznesena tvrdnja gđe. Amalije Jurjević Delišimunović nije netočna, samo je interpretirana na drugačiji način od onoga kako je interpretira gđa. Lah, no sve bitne značajke i karakteristike bolesti su izjavom obuhvaćene.

2. Što se tiče izjave gđe. Adrijane Bručić, dio na koji se referira i koji gđa. Lah navodi kao netočan, opet je izvučen iz konteksta cjelokupne izjave i interpretiran na način kako to odgovara gđi. Lah, a ne kako je to zaista i rečeno u emisiji.

Naime, gđa. Adrijana Bručić niti jednom riječju nije rekla: „...da je za bezglutensku prehranu isključivo potrebno birati proizvode koji na deklaraciji sadrže znak „bez glutena“...“, već je navela da ona osobno u svojoj kuhinji koristi namirnice za koje ili postoji očitovanje proizvođača ili je

proizvod deklariran kao proizvod bez glutena, što čini bitnu razliku od onoga što joj se krivo stavlja kao navod.

No, kako biste bolje razumjeli pozadinu priče o potencijalnoj kontaminaciji bezglutenskih proizvoda i pravu deklariranja proizvoda znakom prekrštenog klasa žita, što predstavlja malo kompleksnije pitanje, potrebno je izdvojiti malo više vremena i riječi da bi se moglo rastumačiti na zadovoljavajuć i razumljiv način, bez zlonamjernih i neutemeljnih demantija.

Naime, točno je da postoji AOECISOV pravilnik o nedopuštenom označavanju znakom prekrštenog klasa proizvoda koji su prirodno bez glutena. Isto tako, postoji i Uredba Komisije (EU) br. 828/2014. o zahtjevima za informiranje potrošača o odsutnosti ili smanjenoj prisutnosti glutena u hrani, no nažalost, isto je tako točno da još uvijek ne postoje provedbeni akti Europske komisije kojima se definira kolika je to količina nenamjerne prisutnosti alergena, pa tako i glutena, u proizvodima koji su prirodno bez glutena i da je trenutno proizvođačima lakše označavanje skoro svakog proizvoda (pa tako i sjemenki, mahunarki i sl.) navodima da su „mogući tragovi glutena“ ili „sadrži gluten u tragovima“ ili „pakirano u pogonima gdje se pakiraju glutenske žitarice“, što, nažalost, nikako ne ide u prilog oboljelima, dovodeći ih time u situaciju ili da navedene proizvode uopće ne koriste ili da, sigurnosti radi, koriste samo one proizvode koji su deklarirani ili za koje postoji očitovanje proizvođača da nema mogućnosti križne/nenamjerne kontaminacije i da su, kao takvi, sigurni za oboljele. Tvrdnja gđe. Lah da je zbog toga striktna bezglutenska prehrana mnogima vrlo zahtjevna apsolutno stoji, no nikako ne stoji tvrdnja da se tom izjavom gđe. Adriane Bručić „...mogu prouzrokovati štetne posljedice za oboljele i da je zbog zaštite zdravlja potrebno objaviti ispravak netočne informacije...“. Naime, u svjetlu nesigurnosti kojoj je osoba oboljele od celijakije kao potrošač trenutno izložena, izjava gđe. Bručić može samo dovesti do većeg stupnja sigurnosti oboljelih (jer koriste proizvode koji su za njih sigurniji), a nikako NE MOŽE prouzročiti štetne posljedice za oboljele!!! Stoga, izjava gđe. Lah, ne samo da je neutemeljena, nego je sama sebi kontradiktorna (kako veći stupanj sigurnosti može prouzročiti štetne posljedice?!?) Danas, kada nažalost, još uvijek ne postoje propisi koji definiraju kolika je količina nenamjerne prisutnosti alergena, pa tako i glutena u hrani, te kada većina proizvođača, kako bi se zaštitila, stavlja u info alergene izjave poput „mogući tragovi glutena“ oboljeli su zaista prisiljeni kupovati samo one namirnice na kojima je jasno napisano ili da u proizvodu nema glutena ili se proizvođač jasno očitovao na to pitanje. U prilog ovoj našoj tvrdnji ide i tekst koji stoji na web stranici samog Hrvatskog društva za celijakiju, a koji je pripremila upravo gđa. Ružica Lah:

„...priedila Ružica Lah

DEKLARACIJE PROIZVODA I OZNAKE O SADRŽAJU GLUTENA

Na deklaracijama nekih industrijskih proizvoda stavljen je podatak o sadržaju glutena. Već znamo bilo bi jednostavno kada bi se gluten nalazio samo u onim namirnicama koje su proizvedene od vrsta žitarica koje ga prirodno sadrže. Gluten se koristi kod izrade hrane mnogih grupa živežnih namirnica. Gluten vezuje masnoću i vodu, emulgira, stabilizira i izvrstan je nositelj aroma i začina. Ako je gluten malen dodatak proizvodu, možda aditiv ili aroma na glutenskoj podlozi postoji opasnost da proizvod u konačnici sadrži gluten u nedozvoljenoj količini, a da to ni stručnjak koji bi to možda mogao, a svakako morao znati - ne zna!

*Problematici mogu biti svi industrijski proizvodi. I oni koji su napravljeni od sirovina koje prirodno ne sadrže gluten, kao i proizvodi koji na deklaraciji nose riječi da ne sadrže gluten ili čak znak prekrštenog klasa. Sada znamo da se i ti proizvodi također moraju provjeravati. **Namirnice koje nikako ne bi smjele doći u pitanje mogu sadržavati gluten.** Gotovo ne postoje industrijske*

namirnice koje ne sadrže gluten. Za utjehu je to, što je najčešće kod takvih namirnica (gdje se ne očekuje) gluten prisutan u količini koja je ispod granice štetnosti (to nam pokazuje analize).

Osnovno je pravo potrošača da hrana koju kupuju i konzumiraju ne ugrožava njihovo zdravstveno stanje. Jednako tako, pravo je potrošača minimiziran rizik od konzumiranja hrane kao i zaštita njihovih ekonomskih interesa....

...Znamo da se proizvod može kontaminirati glutenom bilo u proizvodnji, transportu ili skladištenju....“

Cijeli tekst možete pročitati na:

http://www.celijakija.hr/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=43

Izvor: www.celijakija.hr

A ovo je samo jedan od primjera odgovora koje dobivamo od proizvođača hrane na naš upit da li u njihovom proizvodu može biti gluten ili ima li gluten u tragovima: „...Našim potrošačima dajemo samo preporuku i listu naše specijalne linije proizvoda bez glutena, koja je certificirana kao takva i sigurna za potrošače.

Nažalost, ne možemo komunicirati proizvode koji prirodno ne sadrže gluten, budući da prilikom proizvodnje postoji mogućnost od kontaminacije jer većina proizvoda nije proizvedena u 'gluten free' uvjetima te zbog spomenutog razloga nisu preporučljivi za osobe osjetljive na gluten.

Stoga svim osobama alergičnima na gluten savjetujemo da konzumiraju samo proizvode iz gluten free asortimana.

U slučaju intolerancije na gluten, svakako vam preporučujemo da potražite proizvode, kojima je na deklaraciji jasno naznačeno da ne sadrže gluten ili sadrže gluten....“.

Slijedom navedenog, mišljena smo da su oba ispravka netočnih navoda gđe. Ružice Lah u potpunosti neutemeljena, izvučeni iz kontekst s namjerom diskreditiranja rada i djela naše udruge, te su kao takvi pogrešno prezentirani i Hrvatskoj televiziji i hrvatskoj javnosti, stoga Vas molimo da uvažite naše priopćenje i ukoliko smatrate da ga ima potrebe objaviti, da isto i objavite.

Srdačan pozdrav i s poštovanjem!

Amalija Jurjević Delišimunović

predsjednica udruge CeliVita – Život s celijakijom